

Yeni Dışavurumculuğun Çağdaş Yorumcusu: Georg Baselitz'in Portreler Serisi

Contemporary Interpreter of the Expressionism: Georg Baselitz's Portraits Series

Betül KURT¹

¹Dicle Üniversitesi, Sanat ve Tasarım
Fakültesi, Görsel Sanatlar Bölümü,
Görsel Sanatlar Anabilim Dalı,
Diyarbakır, Türkiye

Ömür GÖKTEPELİLER²

²Bartın Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi
Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim
Dalı, Bartın, Türkiye

Öz

Bu makale, Yeni Dışavurumculuk akımının önde gelen temsilcilerinden biri olan Georg Baselitz'in portreler serisini incelemektedir. Portrelerinde, figüratif resim ile soyutlama arasında gidip gelen, özellikle baş aşağı olarak çizilmiş figürler, izleyicinin alışılmış görsel algısını sorgulatan bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Alışılmadık yaklaşımı, figüratif çerçeve içinde soyut unsurların bir araya getirilmesini içerir ve portreciliğin sınırlarını zorlayan ve yeniden tanımlayan kompozisyonlarla sonuçlanır. Baselitz'in Yeni Dışavurumcu dil üzerindeki ustalığı, hareketin enerjisini kimlik ve duygunun çağdaş keşiflerine kanalize etmesiyle belirginleşmekte, renk paletleri ve kompozisyonu özenli bir şekilde kullanarak geleneksel temsilin sınırlarını aşan görsel bir anlatı oluşturmaktadır. Bu çalışma, literatür taramasına dayalı betimsel bir araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Georg Baselitz'in sanat hayatı, oluşturmuş olduğu Portreler Serisi ile literatürde var olan bilgiler ışığında incelenmiştir. Sonuç olarak, Georg Baselitz'in portreler serisinin çağdaş sanat üzerindeki etkisi ve sanatçının modern portre sanatına getirdiği yenilikler tartışılmaktadır. Baselitz'in eserleri, dışavurumculuğun çağdaş bir yorumu olarak, sanat tarihindeki yerini sağlamlaştırmıştır. Sanatçının cesur ve yenilikçi yaklaşımı, dışavurumculuğun sınırlarını genişletirken, izleyicilere de derinlemesine düşünme ve hissetme fırsatı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Dışavurumculuk, Georg Baselitz, Portreler Serisi, Figüratif Sanat

ABSTRACT

This article examines the series of portraits by Georg Baselitz, one of the leading representatives of the New Expressionism movement. His portraits reflect an approach that oscillates between figurative painting and abstraction, especially the figures drawn upside down, questioning the viewer's usual visual perception. His unconventional approach involves the combination of abstract elements within a figurative framework, resulting in compositions that push and redefine the boundaries of portraiture. Baselitz's mastery of the New Expressionist language is evident in his channeling of the energy of movement into contemporary explorations of identity and emotion, and his careful use of color palettes and composition to create a visual narrative that transcends the boundaries of traditional representation. This study was conducted using a descriptive research model based on a literature review. Georg Baselitz's artistic life, his Portraits Series and the information available in the literature are analyzed in the light of existing information. As a result, the impact of Georg Baselitz's portrait series on contemporary art and the innovations the artist brought to modern portrait art are discussed. Baselitz's works, as a contemporary interpretation of expressionism, have cemented his place in art history. The artist's bold and innovative approach expands the boundaries of expressionism and offers viewers the opportunity to think and feel deeply.

Anahtar Kelimeler: New Expressionism, Georg Baselitz, Portraits Series, Figurative Art

Giriş

Hans Georg Kern olarak doğan Georg Baselitz, Almanya'nın görsel sanatlar geleneğine bağlılık göstererek soyadını değiştirmiştir. Yeni Dışavurumculuk akımının önemli temsilcilerinden olan sanatçı, Wassily Kandinsky ve Kazimir Malevich gibi öncülerin eserlerinden ilham alarak figüratif resmi yeniden yorumlamış ve soyut formlarla iç dünyasını

Geliş Tarihi/Received 01.08.2024
Revizyon Talebi/Revision Requested 08.03.2025
Son Revizyon/Last Revision 08.04.2025
Kabul Tarihi/Accepted 03.07.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 31.10.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding author: Betül KURT

E-mail: betul.kurt@dicle.edu.tr

Cite this article: Kurt, B., & Göktepeliler, Ö.

(2025). Contemporary interpreter of the
Expressionism: Georg Baselitz's portraits series.
Art Vision, 31(55), 287-293.

<https://doi.org/10.32547/artvision.1526091>

Content of this journal is licensed under a Creative Commons
Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

ifade etmiştir. Özellikle Nazi sonrası Almanya'nın travmatik deneyimlerini işleyen eserlerinde, yerçekimine meydan okuyan bükülmüş figürler ve sıra dışı temsillerle dikkat çekmektedir. Resim, heykel ve gravür alanındaki üretimleriyle sanat dünyasında önemli bir iz bırakan Baselitz, uzun ve etkileyici bir sanat kariyerine sahiptir (Farthing, 2014, ss. 461-467). Yeni Dışavurumculuk, Baselitz'in sanat anlayışını derinleştirerek, figüratif resmi reddetme ve soyut formlar aracılığıyla içsel dünyasını ifade etme konusundaki isteğini kuvvetlendirmiştir. Sanatçının çalışmaları, yerçekimine karşı duran, bükülmüş figürleriyle ve sıra dışı temsilleriyle bilinir (Shiff, 2002).

Yöntem

Bu çalışma, literatür taramasına dayalı betimsel bir araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması, belirli bir konuyla ilgili mevcut bilgiyi toplama, analiz etme ve sentezleme sürecini kapsar. Araştırmada, ilgili literatür taraması yoluyla elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Betimsel araştırma modeli, bir olayın, durumun veya fenomenin var olan koşullar altında betimlenmesi ve analiz edilmesini amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Betimsel model araştırmanın amacına uygun olarak verilerin tanımlanmasını ve yorumlanmasını sağlar (Karasar, 2005). Bu yöntem, araştırma konusunun derinlemesine incelenmesini ve mevcut literatürün sistematik olarak gözden geçirilmesini sağlamaktadır (Creswell, 2014).

Yeni Dışavurumculuk Akımı ve Tarihsel Bağlam

20. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan Yeni Dışavurumculuk, Dışavurumculuk akımının modern bir yeniden yorumlanması olarak kabul edilmektedir. Bu akım, II. Dünya Savaşı sonrası dönemde, sanatçılara bireysel ve toplumsal duygularını yoğun bir şekilde ifade etme imkânı sunarak, soyut dışavurumculuk ve minimalizmin egemen olduğu sanat dünyasında yeni bir soluk getirmiştir. Özellikle Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaygınlaşan bu akım, sanatçılara kişisel ifade ve duygusal derinliği yeniden keşfetme fırsatı sunmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı travma ve toplumsal değişimler, Almanya'da Yeni Dışavurumculuk akımının doğuşunda belirleyici bir rol oynamıştır (Kuspit, 1991). Bu akım, savaşın yıkıcılığı, insanlık dramını ve toplumsal çöküşü tematik olarak işleyerek, sanatçılara içsel dünyalarını ifade etme imkânı sunmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise, Vietnam Savaşı ve sivil haklar hareketinin yarattığı toplumsal dönüşüm, bu akımın gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. İtalya'da ise, Yeni Dışavurumculuk, geleneksel sanat anlayışına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmış ve modernizmin rasyonel yaklaşımına alternatif bir söylem sunmuştur.

Yeni Dışavurumculuk, figüratif temaları ve güçlü duygusal ifade biçimleriyle karakterize edilen bir sanat akımıdır (Lucie-Smith, 2020). Sanatçılar, canlı ve kontrast renkler kullanarak, izleyicide yoğun duygusal deneyimler uyandırmayı hedeflemektedirler. Kalın boya katmanları ve dinamik fırça darbeleriyle oluşturulan yüzeyler, eserlere fiziksel ve görsel bir derinlik kazandırmaktadır. Bu akımda, ironi ve mizah gibi edebi unsurlar sıklıkla kullanılmak suretiyle, toplumsal ve politik eleştiriler yapılmaktadır. Sanatçılar, geleneksel sanat kurallarını aşarak, bireysel ifade özgürlüğünü savunmuş ve sanatın sadece estetik bir nesne değil, aynı zamanda toplumsal bir araç olarak kullanılabileceğini göstermişlerdir (Dziamski, 2009). İnsan figürü, günlük yaşam sahneleri ve mitolojik temalar, bu akımın sıklıkla işlenen temaları arasında yer almaktadır.

Yeni Dışavurumculuk akımının önde gelen isimlerinden Georg Baselitz, eserlerinde sıklıkla ters çevrilmiş figürler kullanarak geleneksel bakış açılarını sorgulamış ve içsel dünyasını ifade etmiştir. Anselm Kiefer ise Alman tarihi ve mitolojisi üzerine derinlemesine araştırmalar yaparak, yoğun ve karmaşık kompozisyonlarla tarihsel hafızayı ve kişisel deneyimleri bir araya getirmiştir (Morgan, 2016). Sokak sanatı kökenli Jean-Michel Basquiat ise eserlerinde Afro-Amerikan kültürünü, ırkçılığı ve sosyal adaletsizliği ele alarak, izleyiciyi toplumsal sorunlar üzerine düşünmeye teşvik etmiştir. Yeni Dışavurumculuk, 20. yüzyılın sonlarında sanat dünyasında duygusal ve toplumsal ifadeyi yeniden ön plana çıkararak, sanatın sadece estetik bir nesne değil, aynı zamanda toplumsal ve politik bir araç olarak kullanılabileceğini göstermiştir (Hill, 2018).

Baselitz'in Sanat Anlayışı ve Portreler Serisi

Georg Baselitz, Almanya'ya özgü bir sanatsal duyarlılıkla şekillenen, bireysel ve ifadeci bir figüratif anlatım benimseyen bir sanatçıdır. Toplumcu gerçekçi yaklaşımlara karşı durarak, duygularını ve düşüncelerini soyut bir biçimde ifade etmeyi reddetmektedir. Kendi kendini yetiştirmiş bir sanatçı olarak, sanat aracılığıyla zihinsel hastalıklar ve psikotik sanat bağlamında, kişinin dile getiremediği duyguları dışa vurmanın mümkün olduğunu savunmaktadır. II. Dünya Savaşı sonrası Alman toplumunun yaşadığı acıları, sıkıntıları ve çaresizlikleri eserlerinde işleyen sanatçı, figürü tuval üzerine yerleştirirken vücudun bölümlerini bilinçli bir şekilde parçalayarak özgün bir ifade arayışına girmiştir (Bahrampour ve Sharifzade, 2020). Baselitz'in sanat anlayışında, fikir ve kendiliğinden ilerleme arasındaki mücadele ön plana çıkar (Kılıç Gündüz, 2021, ss. 1031-1032). Baselitz'in resminin konusu onun için ikinci planda olup, eserlerini oluştururken fikir ve kendiliğinden ilerleme arasında bir mücadele olduğunu, "Bir fikir ile başlarım ama çalışırken resim kendisi ilerler. O zaman fikir ve kendiliğinden ilerleme arasında bir

mücadele oluyor ve resim kendisi için savaşıyor.” sözleriyle ifade etmektedir.

Georg Baselitz, geleneksel görsel alışkanlıkları sorgulayan ve sanatı bir meydan okuma olarak gören bir sanatçıdır. Figüratif bir dil kullanmasına rağmen, nesneleri gerçeklikten farklı bir şekilde tasvir ederek, izleyicide alışılmadık bir görsel deneyim yaratır. Baş aşağı figürler ve yerçekimine meydan okuyan kompozisyonlar, sanatçının içsel dünyasını ve toplumsal eleştirisini yansıtır. Baselitz'in eserlerinin içeriğinden bahseden Lynton; “resimlerdeki aceleyle yapılmışlık, biçimsizlik, baş aşağılık, kirli renkler, dağınık tuşların mesajı; temelde toplum yaşantısından yabancılaşma, mekanikleşme bağlamında duran bireysel farkındalıklardır. İmgelerin ‘doğru’ (başı yukarda) görünmesini bekleme alışkanlığına karşı meydan okuyarak, baş aşağı edilmiş imgeler çizmek ve resmetmek küçümsenemeyecek bir kendini yadsıma eylemiydi” demektedir (Lynton, 1991, s. 355). Baselitz'in eserleri, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası Almanya'sının yarattığı travma ve yabancılaşma hissini ifade etmektedir ancak bu özgün tarzı, ilk dönemde sanat camiasından olumsuz tepkiler almıştır (Yılmaz, 2009).

Georg Baselitz, 1969 yılından itibaren resimlerindeki imgeleri ters yüz ederek, geleneksel resme bir meydan okuma niteliğinde yeni bir görsel dil geliştirmiştir. Bu yaklaşım, sanatçının dikkatini resmin konusundan, daha çok dışavurumcu resimselliğine çevirme amacını taşımaktadır (İrak, 2015, s. 61). Yeni Dışavurumcu akımın Almanya'daki önemli temsilcilerinden olan Baselitz, savaş sonrası Almanya'nın yarattığı travmanın etkisi altında kalmış ve bu etkilenmeyi eserlerine yansıtmıştır (Deshmukh, 2022). Eserlerindeki figürler, Nazi sonrası Almanya'nın izlerini taşıyan, deformasyona uğramış ve içe dönük bir halde tasvir edilerek, toplumdan ve kendi benliklerinden yabancılaşmış bireyleri temsil etmektedirler. Sanatçı, bu figürler aracılığıyla Alman erilliğinin o dönemdeki durumunu eleştirmekte ve bir tür başkaldırı ortaya koymaktadır.

Görsel 1

Georg Baselitz, Büyük Gece Boşa Gitti, 250x180 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

(Baselitz, 1963).

Georg Baselitz, kariyerinin ilk dönemlerinde şiddet ve cinsellik temalarını işlediği resimleriyle dikkat çekmiştir. Bu dönemdeki eserleri, izleyiciyi rahatsız eden ve toplumsal normları sorgulayan unsurları içermekteydi. 1963 yılında Berlin'de polis tarafından el konulan bu resimler, sanatçının provokatif ve cesur bir yaklaşıma sahip olduğunu, bu dönemdeki eserlerinin, sadece estetik bir deneyim sunmak değil, aynı zamanda izleyiciyi toplumsal tabular ve insan doğasının karanlık yönleriyle yüzleşmeye davet etmiştir (Antmen, 1998, s. 266). Antmen'in söyleminden yola çıkarak, bu temaların onun sanatının erken döneminde önemli bir rol oynamış olduğu ve Baselitz'in Alman Yeni Dışavurumculuğu'nun önde gelen figürlerinden biri olarak tanınmasına katkıda bulunduğu söylenebilir.

Kahramanlar Serisi

Georg Baselitz'in 1965-1966 yılları arasında ürettiği 'Kahramanlar' serisi, sanatçının soyut dışavurumculuk ile figüratif sanatı sentezleyerek özgün bir görsel dil oluşturduğu önemli bir dönemdir. Sert hatlar, çarpıtılmış figürler ve yerçekimine meydan okuyan kompozisyonlarla karakterize edilen bu seride, savaş sonrası Almanya'nın travmatik deneyimleri, bireysel ve toplumsal çöküş temaları işlenmektedir. Baselitz, 'Kahramanlar' serisiyle geleneksel sanat anlayışına karşı çıkarken, aynı zamanda sanatın toplumsal bir sorumluluk taşıdığını vurgulamaktadır (Calvocoressi, 1985).

Görsel 2

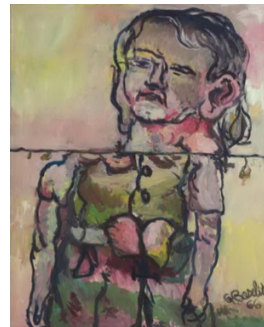
Georg Baselitz, İsyan Etmek, Tuval Üzerine Yağlıboya

(Baselitz, 1965).

Görsel 3

Georg Baselitz, Bölünmüş Kahraman, Tuval Üzerine Yağlıboya

(Baselitz, 1966).

Ters Figürler

Baselitz'in sanatının imzası haline gelen baş aşağı figürlerin geleneksel temsil biçimlerine karşı bir başkaldırı olarak okunduğu söylenebilir (Dilmaç ve Akalan, 2018; L Foulem, 2015). Bu kasıtlı çarpıtma, izleyiciyi alışılmış görsel deneyiminin dışına çıkararak, sanat eserini daha derinlemesine incelemeye teşvik etmektedir. Baselitz'in bu özgün yaklaşımı hem görsel bir yenilik sunmakta hem de sanatın anlam ve yorumlanması üzerine düşünmeye davet etmektedir (Biro, 2003). Yeni Dışavurumculuk akımının önde gelen temsilcilerinden biri olan George Baselitz, kişisel sergiler aracılığıyla kendine özgü bir sanat dili geliştirmiştir. Sanatçının baş aşağı dikey figürleri, Almanya'nın karmaşık tarihini ve toplumsal bilinçaltını derinlemesine işleyen bir sembolizm taşımaktadır. Bu sıra dışı görsel dilin, geleneksel temsil biçimlerine karşı bir başkaldırı olarak okunduğu söylenebilmektedir (Reed vd., 2006). Bu bağlamda, Baselitz'in baş aşağı figürlerinin, Yeni Dışavurumculuk akımının bireysel ifade ve toplumsal eleştiriye verdiği önem vurgulanmaktadır. Baselitz'in eserleri, sadece görsel bir deneyim sunmakla kalmaz, aynı zamanda kültürel ve tarihsel bağamları sorgulamaya davet etmektedir.

Görsel 4

Georg Baselitz, Yatak Odası, Tuval Üzerine Yağlıboya ve Füzen

(Baselitz, 1975).

Baselitz, ters çevrilmiş figürlerin kullanımıyla ilgili çeşitli sembolik yorumlar önermiştir. Bazıları bunu, sanatçının büyüdüğü savaş sonrası Almanya'daki yönelim bozukluğu ve karışıklığın bir temsili olarak görürken, diğerleri bunu alt üst olmuş veya değişim halindeki bir dünyanın metaforu olarak görmektedir. Baselitz'in ters yüz figürleri hem kişisel bir ifade hem de daha geniş toplumsal ve tarihsel bir bağlam içinde okunabilmektedir. Sanatçı, bu sembolik figürlerle savaş sonrası Almanya'nın karmaşasını ve değişimin kaçınılmazlığını yansıtmakta ve çağdaş sanatın gelişiminde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir (Reber, 2008).

Sanatçı konu hakkında Henry Gelzahler'e şöyle söylemektedir;

1968 yılında gelen kadar, geleneksel resimde yapılacak ne varsa yaptığımı hissetmeye başladım. Fakat geleneksel resme inanmadığım için, zaten aldığım eğitim de geleneksel resme inanç duymamı engellediği için, 1969 yılında sıradan, standart motifleri tepetaklak resmetmeye başladım. Ben resimlerimi içerikle olan bağlantısı açısından anlamadan bağımsız düşünmüşümdür hep, ayrıca çağrışımlardan da bağımsız (Antmen, 1998, s. 270).

Baselitz, vahşi fırça darbeleriyle geleneksel resim tekniklerine meydan okurken, aynı zamanda derin bir teknik bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Sanatçının figürlerdeki anatomik detaylara verdiği önem, onun realist resim geleneğiyle olan bağını yansıtmaktadır. Ancak, Baselitz bu geleneği tersine çevirerek, figürleri baş aşağı yerleştirme gibi radikal bir yaklaşım benimsemektedir. Bu sayede hem geçmişle hem de çağdaş sanatın imkanlarıyla hesaplaşmaktadır.

Görsel 5

George Baselitz, Kafasındaki Ağaç, Tuval Üzerine Yağlıboya

(Baselitz, 1969).

Görsel 6

George Baselitz, Portakal Yiyen, 146x114 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya ve Tempera

(Baselitz, 1981).

Elke Portreleri

Baselitz'in 'Elke Portreleri' serisi sanatçının figüratif bozulma tekniğini en yoğun şekilde kullandığı bir dönemdir (Tait, 2019). Bu seride, sanatçı hem kişisel deneyimlerini hem de daha geniş anlamda insanın iç dünyasını keşfetmeyi amaçlamıştır. Figürlerin çarpıtılması ve deforme edilmesi, sanatçının duygusal yoğunluğu ve içsel çatışmaları yansıtmak için etkili bir yol olarak görülmektedir. Baselitz, 1960'ların sonunda 'Baş Aşağı Duran Resim' serisiyle geleneksel resim anlayışına meydan okumuştur. Büyük boyutlu tuvaler üzerinde figürleri 180 derece döndürerek hem teknik hem de kavramsal anlamda yenilikçi bir yaklaşım sergilemiştir. Bu yöntemi, özellikle eşi Elke'nin portrelerinde sıkça kullanmıştır (Goodman, 2022).

Baselitz'in bu radikal yaklaşımı, Yeni Dışavurumculuk akımının doğuşunda önemli bir rol oynamıştır. Kendi üslubunu şu sözlerle açıklamıştır:

Önce 1968'de resimler yaptım, köpekler, inekler, tuvalde uçan, yukarıdan gelen veya aşağıdan yukarı çıkan. Daha sonra 1969'da "Ağaçtaki Adam Baş aşağı" yaptım. Ağacın normal yönde olmasına karşın figür baş aşağı duruyordu. Bir sürü anlamlar verildi, yanlış anlaşılmış. Tümöyle bu olayı içeren bir sürü çizimler de vardı. Her şey birdenbire öyle olmadı, çalışmayla paralel gelişti. Neler olduğuna dair her şey apaçıktı benim için. Ta ki "Orman" resmine kadar spontane, sistematik olarak baş aşağı resimler yaptım (Erdoğan, 1990, s. 13).

Sanatçının Elke Portreleri'nde kullandığı renk paleti, eserlerin atmosferini belirlemektedir. Baselitz, canlı ve çarpıcı renkleri kullanarak duygusal yoğunluğu arttırmakta ve eserlere güçlü bir ifade katmaktadır. Renklerin sembolizmi ve seçimi, izleyiciye eserin duygusal derinliği hakkında ipuçları vermektedir. Elke Portreleri'nde sıkça karşılaşılan ikilik teması, Baselitz'in içsel çatışmalarını ve duygusal karmaşıklıklarını yansıtmaktadır. Sanatçı, bu ikilik temasını figüratif çarpıtmalar ve konumlandırmalar aracılığıyla güçlendirir, izleyiciye bir çatışma ve gerilim hissiyatı sunar. Seri, renklerin psikolojik etkisi ve figüratif bozulmanın ifade gücü üzerine derinlemesine bir inceleme sunar. Sanatçı, canlı ve çarpıcı renk paletiyle duygusal yoğunluğu artırırken, figürlerin çarpıtılmasıyla da içsel çatışmaları dışavurur. Bu seride, sanatçının kişisel deneyimleri ve yaşadığı dönemin toplumsal atmosferi iç içe geçerek, karmaşık bir anlam dünyası oluşturmaktadır (Budzynski, 2005).

Görsel 7

Georg Baselitz, *Elke l'in Portresi*, 162x130 cm. Tuval Üzerine Yağlıboya

(Baselitz, 1969).

Bu portrelerde, Baselitz'in sanatsal çığır açan yaklaşımı, izleyiciyi alışılmış portre konvansiyonlarından uzaklaştırarak derin bir düşünsel deneyime yönlendirmektedir. Elke'nin portresini baş aşağı çevirme eylemi, sıradan algıyı sarsarak sanatın gücünü vurgulamaktadır. Baselitz'in Elke Portreleri serisi, geleneksel portre anlayışına radikal bir meydan okuma niteliği taşıdığından, sanatçı, figürü baş aşağı yerleştirerek hem görsel bir şok etkisi yaratmakta hem de izleyiciyi derinlemesine düşünmeye teşvik etmektedir. Baselitz'in bu özgün yaklaşımı hem teknik yenilikçiliği hem de kavramsal derinliği bir araya getirerek, çağdaş sanatın gelişimine önemli katkılar sunmaktadır.

Görsel 8

Georg Baselitz, *Üç Sayfa Elke*, 74.5 x 57cm

(Baselitz, 2003).

Sonuç

Georg Baselitz, Yeni Dışavurumculuk akımının önde gelen isimlerinden biri olarak, portre çalışmalarında geleneksel dışavurumculuğu çağdaş bir bakış açısıyla yeniden yorumlamış, Yeni Dışavurumculuk akımına radikal bir katkı yaparak, portre anlayışını kökten değiştirmiştir. Figürlerin ters çevrilmesi ve güçlü impasto tekniği sanatçının hem duygusal yoğunluğunu hem de formal yenilikçiliğini ortaya koymaktadır (Molesworth, 2012). Baselitz, figürleri ters çevirerek geleneksel resim anlayışına meydan okuduğu bu radikal yaklaşımında, hem görsel bir şok etkisi yaratmakta

hem de izleyiciyi derinlemesine düşünmeye teşvik etmektedir. Sanatçının bu özgün yaklaşımı hem teknik yenilikçiliği hem de kavramsal derinliği bir araya getirerek, çağdaş sanatın gelişimine önemli katkılar sunmaktadır. Baselitz'in portrelerinde figürlerin fiziksel özellikleri arka plana atılarak, psikolojik derinliklere inilmektedir. Sanatçı, yüz ifadeleri ve beden duruşları aracılığıyla insanın iç dünyasının karmaşık yapısını ve duygusal zenginliğini ortaya koymaktadır. Bu portreler, varoluşsal sorgulamalar ve insan doğasının evrensel temaları üzerine derinlemesine bir inceleme sunmaktadır.

Georg Baselitz'in portreler serisi, sanatçının figüratif ve soyutlama arasındaki sınırları nasıl ustalıkla zorladığını gözler önüne sermektedir. Özellikle baş aşağı figürler kullanarak izleyicinin görsel algısını yeniden şekillendiren Baselitz, portreciliği geleneksel anlamının ötesine taşıyarak çağdaş sanatta kendine özgü bir anlatım dili oluşturmuştur. Bu yaklaşımı, yalnızca estetik bir tercih olmanın ötesinde, dışavurumculuğun modern bir yorumu olarak sanatçının kimlik, duygu ve algı üzerine geliştirdiği derinlikli sorgulamaları içermektedir.

Sanatçının kullandığı renk paletleri, kompozisyon anlayışı ve deformasyona dayalı anlatım dili, Yeni Dışavurumculuk akımının enerjisini çağdaş sanatın dinamikleriyle buluşturmaktadır. Baselitz, portre sanatının sınırlarını genişletirken, izleyiciyi yalnızca bir eseri görmeye değil, aynı zamanda hissetmeye ve sorgulamaya teşvik eden bir estetik deneyim sunmaktadır. Onun sanatındaki yenilikçi bakış açısı, modern portreciliğin dönüşümüne katkıda bulunmuş ve dışavurumculuğun sanattaki etkisini güçlendiren önemli bir örnek olarak sanat tarihindeki yerini sağlamlaştırmıştır.

Bu bağlamda, Baselitz'in portreler serisi, yalnızca bireysel bir sanatçının üretimi olarak değil, aynı zamanda çağdaş sanatın ifade biçimleri üzerine yapılan daha geniş çaplı bir tartışmanın önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Onun eserleri, sanatın algılanış biçimini dönüştürerek, izleyiciyle etkileşime giren ve görsel anlatıyı yeni boyutlara taşıyan güçlü bir yorum olarak sanat tarihinde kalıcı bir iz bırakmıştır. Sonuç olarak Baselitz'in eserleri, Yeni Dışavurumculuğun çağdaş bir yorumu olarak, sanat tarihindeki yerini sağlamlaştırmıştır. Bu bağlamda, Georg Baselitz'in portreleri hem bireysel hem de toplumsal belleğin bir ifadesi olarak, sanat dünyasında kalıcı bir etki bırakmaya devam etmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir-Ö.G.; Tasarım-B.K.; Denetleme-Ö.G.; Kaynaklar-Ö.G.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi-Ö.G.; Analiz ve/veya Yorum-B.K.; Literatür Taraması-B.K.; Yazıyı Yazan-B.K.; Eleştirel İnceleme-Ö.G.; Diğer-Ö.G.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Yapay Zekâ Kullanımı: Yazarlar, bu çalışma için yapay zekâ destekli uygulama kullanmadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept-Ö.G.; Design-B.K.; Supervision-Ö.G.; Resources-Ö.G.; Data Collection and/or Processing-Ö.G.; Analysis and/or Interpretation-B.K.; Literature Search-B.K.; Writing Manuscript-B.K.; Critical Review-Ö.G.; Other-Ö.G.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Use of Artificial Intelligence: The authors declared that they did not use an AI-supported application for this work.

Kaynaklar

- Antmen, A. (1998). *20. yüzyıl batı sanatında akımlar* (1. Baskı). Sel Yayıncılık.
- Bahrampour, M., & Sharifzade, M. (2020). Reproducing roots of violence in the Post-World War II Germany based on Slavoj Žižek's viewpoints (Case Study: Anselm Kiefer-Georg Baselitz). *Theoretical Principles of Visual Arts*, 4(2), 85-102. <https://doi.org/10.22051/jtpva.2020.25946.1080>
- Baselitz, G. (1963). *Büyük gece boşa gitti* [Resim]. WikiArt. <https://www.wikiart.org/en/georg-baselitz/big-night-down-the-drain-1963-1>
- Baselitz, G. (1965). *İsyen etmek* [Resim]. WikiArt. <https://www.wikiart.org/en/georg-baselitz/rebel-1965-1>
- Baselitz, G. (1966). *Bölünmüş kahraman* [Resim]. WikiArt. <https://www.wikiart.org/en/georg-baselitz/divided-hero-1966>
- Baselitz, G. (1969). *Elke l'in portresi* [Resim]. Artnet. <https://news.artnet.com/art-world/georg-baselitz-gift-metropolitan-museum-1940158>
- Baselitz, G. (1969). *Kafasındaki ağaç* [Resim]. WikiArt. <https://www.wikiart.org/en/georg-baselitz/the-wood-on-its-head-1969>
- Baselitz, G. (1975). *Yatak odası* [Resim]. Gagosian. <https://gagosian.com/artists/georg-baselitz/>
- Baselitz, G. (1981). *Portakal yiyen* [Resim]. Gagosian. <https://gagosian.com/artists/georg-baselitz/>
- Baselitz, G. (2003). *Üç sayfa elke* [Resim]. Artsy. <https://www.artsy.net/artwork/georg-baselitz-3-sheets-dot-elke-wife>

- Biro, Y. (2003). A repainted general: George Baselitz filtering the past. *PAJ: A Journal of Performance and Art*, 25(3), 95-99. <https://muse.jhu.edu/article/45990>
- Budzynski, S. J. (2005). *Narcissistic moments in German art*. State University of New York at Stony Brook.
- Calvocoressi, R. (1985). A Source for the Inverted Imagery in Georg Baselitz's painting. *The Burlington Magazine*, 127(993), 894-899.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Deshmukh, M. F. (2022). German art after 1990. *The Oxford Handbook of German Politics*, 450.
- Dilmaç, S., & Akalan, G. (2018). Dışavurumcu bir ifade aracı olarak otoportre. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (67), 179-197. <https://doi.org/10.9761/JASSS7436>
- Dziamski, G. (2009). Expressive painting of the 1980s as a sign of freedom. *Art Inquiry*, (11), 317-328. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=124675>
- Erdoğan, T. (1990). *Tayfun Erdoğan*. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Farthing, S. (2014). *Sanatın tüm öyküsü*. Hayalperest Yayınevi.
- Goodman, J. (2022). *Georg Baselitz: Drawings*. Brooklyn Rail.
- Hill, W. (2018). Neo-expressionism: Then and now. *Eyeline*, 88, 72-76. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.080686470364592>
- İrak, M. (2015). *1980 sonrası Türk resminde yeni Ekspresyonizmin etkileri* (Tez No. 410468) [Sanatta Yeterlik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç Gündüz, Y. (2021). Toplumsal gerçekçilik ve çağdaş Türk resmi perspektifinde öyküleyici yorumlarıyla Neş'e Erdok. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(28), 1028-1051. <https://doi.org/10.21602/sduarte.989877>
- Kuspit, D. (1991). Mourning and melancholia in German Neo-Expressionism: The representation of German subjectivity. *The Centennial Review*, 35(3), 461-478. <https://www.jstor.org/stable/23738727>
- L Foulem, L. (2015). Paul Mathieu: Intriguing conceptual encounters of another kind. *Ceramics: Art and Perception*, (101), 52-57. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.638872815945634>
- Lucie-Smith, E. (2020). *Movements in art since 1945: (World of art)*. Thames & Hudson.
- Lynton, N. (1991). *Modern sanatın öyküsü*. Remzi Kitapevi.
- Molesworth, C. (2012). Social wealth and social power: Isaac Julien and the Brandhorst museum. *Salmagundi*, (176), 20.
- Morgan, A. L. (2016). *Historical dictionary of contemporary art*. Rowman & Littlefield.
- Reber, R. (2008). Art in its experience: Can empirical psychology help assess artistic value?. *Leonardo*, 41(4), 367-372. <https://www.jstor.org/stable/20206630>
- Reed, C. L., Stone, V. E., & McGoldrick, J. E. (2006). Not just posturing: Configural processing of the human body. In G. Knoblich, I. M. Thornton, M. Grosjean, & M. Shiffrar (Eds.), *Human body perception from the inside out: Advances in visual cognition* (pp. 229-258). Oxford University Press.
- Shiff, R. (2002). Georg Baselitz grounded. *Art Institute of Chicago Museum Studies*, 28(1), 53-110.
- Tait, A. O. D. (2019). 'Homestories': *Performing and visualising the familial in West Germany, 1961-1989* (Thesis No. 10024780) [Doctoral dissertation, University College London]. UCL. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10072480>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, N. (2009, Eylül 23). Baş aşağı figürleriyle Georg Baselitz. Nalanyılmaz. <https://nalanyilmaz.Blogspot.Com/2009/09/>